تعادل

WWW.TAADOLNEWSPAPER.IR | پنجشنبه ۲۶ شهریور ۱۴۰۵ | ۵ ربیع‌الثانی ۱۴۴۸ | سال سیزدهم | شماره ۳۴۱۲ | Thu.Sep 17.2026

صاحب امتیاز: موسسه رسانه‌نگاران خوب‌اندیش
مدیرمسوول: حجت طهماسبی
سردبیر: حجت طهماسبی
نشانی: خیابان ستارخان - خیابان کوثر دوم - بن‌بست مینو
تلفن: ۶۶۴۲۰۷۶۹ - نمابر: ۶۶۴۲۰۴۱۷
چاپ: صمیم - توزیع: نشر گستر امروز - تلفن: ۶۱۹۳۳۰۰۰
سازمان شهرستان‌ها: ۶۶۱۲۶۰۸۸
اذان ظهر: ۱۱:۵۹ | اذان مغرب: ۱۸:۲۷ | اذان صبح فردا: ۰۴:۲۵

info@taadolnewspaper.ir
مرامنامه اخلاقی روزنامه تعادل در وبسایت رسمی روزنامه در دسترس است

خبر روز

پیش‌بینی بارش‌های پاییزی فراتر از نرمال در ایران

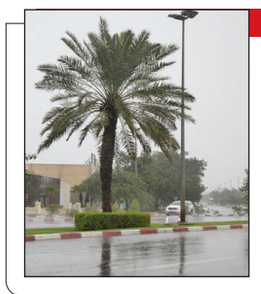

رییس سازمان هواشناسی کشور گفت: بر اساس آخرین پیش‌بینی‌ها، بارش‌های پاییزی امسال در بیشتر مناطق کشور فراتر از نرمال خواهد بود و تمرکز بارش‌ها نیز بیشتر در جنوب، غرب و جنوب غرب کشور پیش‌بینی شده است. سحر تاج‌بخش مسلمان اظهار کرد: ال‌نینو یک شاخص اقلیمی منحصر به‌فرد در جهان است که با وقوع آن، دمای آب اقیانوس آرام در منطقه استوایی بیش از مقادیر نرمال افزایش پیدا می‌کند. امسال یکی از سال‌هایی است که این افزایش دما بسیار بیشتر از ۲ درجه بوده است او گفت: باید آمادگی کافی و اتخاذ تمهیدات لازم برای مواجهه احتمالی با بارش‌های ناشی از این رویداد را داشته باشیم چرا که زیرساخت‌های ما در بسیاری از مناطق فرسوده هستند و تغییرات کاربری اراضی نیز انجام شده است بنابراین ممکن است حتی با کمترین بارش‌ها در بسیاری از نقاط شاهد رخدادهای سیلابی باشیم.

افزایش رقم کالابرگ قطعی شد، اما زمان اجرا و مبلغ آن همچنان مبهم است

حمایت مالی، ضربه‌گیر فقر یا بازتولید وابستگی؟

کمک‌هزینه‌هایی که با تورم کوچک می‌شوند

گزارش

گلی ماندگار |

رییس جمهوری در دیدار با جمعی از بازنشستگان درباره افزایش اعتبار کالابرگ تأکید کرده و گفته است: «رقم کالابرگ قطعا افزایش می‌یابد.» همزمان فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت، با اشاره به افزایش قیمت‌ها اعلام کرده است که دولت نسبت به شرایط موجود آگاه است و افزایش اعتبار کالابرگ متناسب با افزایش تورم انجام خواهد شد و دولت امیدوار است این افزایش از نیمه مهرماه برای گروه‌های آسیب‌پذیر اجرایی شود. با این حال، هنوز رقم نهایی افزایش، جامعه هدف و سازوکار دقیق اجرای آن اعلام نشده است.

این ابهام در حالی ادامه دارد که کالابرگ قرار است بخشی از فشار هزینه‌ای خانوارهای کم‌درآمد را جبران کند؛ خانوارهایی که طی ماه‌های گذشته با رشد قیمت مواد غذایی و سایر هزینه‌های ضروری زندگی روبه‌رو بوده‌اند. بنابراین پرسش اصلی فقط این نیست که «کالابرگ چقدر افزایش پیدا می‌کند؟» بلکه مساله مهم‌تر این است که این افزایش چه میزان از هزینه واقعی زندگی یک خانوار کارگری را پوشش خواهد داد و برای چه مدتی قدرت خرید آن حفظ می‌شود؟ تجربه سال‌های گذشته نشان داده است که افزایش اسمی یک حمایت مالی، الزاما به معنای افزایش متناسب رفاه خانوار نیست. بانک جهانی نیز در بررسی سیاست‌های حمایتی ایران تأکید کرده است که با ادامه افزایش هزینه زندگی، ارزش واقعی کمک‌های پرداختی کاهش پیدا می‌کند و در نتیجه اثر حمایت‌ها محدود می‌شود.

◀ کالابرگ بیشتر بخشی از فشار هزینه کم می‌شود

از منظر اقتصادی، افزایش اعتبار کالابرگ می‌تواند دست‌کم در کوتاه‌مدت قدرت خرید خانوارهای کم‌درآمد را در بخش کالاهای اساسی افزایش دهد. تفاوت کالابرگ با پرداخت نقدی نیز در این است که اعتبار آن مشخصا برای خرید کالاهای تعریف‌شده مصرف می‌شود و بنابراین می‌تواند بخشی از هزینه خوراک خانوار را هدف قرار بدهد. اما اندازه این اثر کاملا به نسبت اعتبار جدید به هزینه واقعی سبد مصرفی خانوار بستگی دارد.

به همین دلیل، حتی در صورت افزایش قابل توجه اعتبار، کالابرگ را باید ابزار جبران بخشی از هزینه‌های معیشتی دانست، نه جایگزین درآمد شغلی یا دستمزد. از همین منظر، اگر اعتبار کالابرگ افزایش پیدا کند اما تورم مواد غذایی همچنان با سرعت بالا ادامه داشته باشد، ممکن است فاصله میان افزایش اسمی اعتبار و افزایش واقعی هزینه خانوار خیلی زود از بین برود.

◀ مشکل اصلی؛ فاصله میان درآمد و هزینه

عادل مستوفی، کارشناس اقتصادی در این باره به تعادل می‌گوید: برای خانوار کارگری، کالابرگ در واقع بخشی از شکاف میان درآمد و هزینه را پر می‌کند؛ شکافی که منشأ اصلی آن افزایش مداوم قیمت‌ها و رشد هزینه‌های ضروری است.

او می‌افزاید: در چنین شرایطی، اگر درآمد خانوار ثابت بماند و هزینه مواد غذایی، مسکن، درمان و آموزش افزایش پیدا کند، یک پرداخت حمایتی می‌تواند از شدت فشار بکاهد اما به‌تنهایی قادر نیست ساختار درآمد و هزینه را اصلاح کند. از سوی دیگر بانک جهانی نیز در گزارش‌های مربوط به ایران تأکید کرده که تورم بالا فشار بیشتری بر خانوارهای کم‌درآمد وارد می‌کند و حمایت اجتماعی زمانی اثربخش‌تر است که هدفمند باشد و همزمان با سیاست‌های اقتصادی و اشتغالزایی دنبال شود.

این کارشناس اقتصادی تاکید می‌کند: از این منظر، افزایش کالابرگ برای دهک‌های پایین می‌تواند یک سیاست کوتاه‌مدت برای کاهش فشار معیشتی باشد، اما اگر قرار باشد همین سیاست جایگزین افزایش درآمد واقعی خانوار شود، اثر آن محدود خواهد بود.

◀ مزایای افزایش اعتبار کالابرگ چیست؟

مستوفی در پاسخ به این سوال که افزایش اعتبار کالابرگ چه مزایای دارد، می‌گوید: افزایش اعتبار کالابرگ چند اثر مستقیم دارد. نخست، بخشی از هزینه خرید کالاهای اساسی خانوار را کاهش می‌دهد. دوم، در صورت هدفمند شدن پرداخت، منابع بیشتری به سمت خانوارهایی می‌رود که سهم خوراک در هزینه‌های آنها بیشتر است. سوم، کالابرگ می‌تواند به حفظ حداقلی مصرف مواد غذایی و جلوگیری از حذف برخی اقلام از سبد خانوار کمک کند.

او می‌افزاید: این موضوع از نظر اجتماعی نیز اهمیت دارد؛ زیرا کاهش مصرف مواد غذایی یا جایگزین کردن کالاهای ارزان‌تر و کم‌کیفیت‌تر می‌تواند در بلندمدت پیامدهای بهداشتی و اجتماعی داشته باشد.

◀ افزایش یارانه چه مضراتی می‌تواند داشته باشد؟

مستوفی درباره مضرات این طرح نیز می‌گوید: افزایش اعتبار، هزینه مالی قابل توجهی برای دولت ایجاد می‌کند. اگر منابع آن از محل پایدار تأمین نشود، دولت ناچار خواهد بود از روش‌های دیگری مانند کاهش سایر هزینه‌ها، افزایش درآمدهای مالیاتی یا استقراض استفاده کند. بنابراین مساله فقط «چقدر پرداخت شود» نیست؛ بلکه منبع تأمین اعتبار نیز اهمیت دارد.

او می‌افزاید: ریسک دیگر، فرسایش سریع ارزش کمک است. اگر اعتبار کالابرگ یک‌بار افزایش پیدا کند اما قیمت کالاهای اساسی در ماه‌های بعد دوباره افزایش یابد، خانوار خیلی زود احساس خواهد کرد که حمایت جدید اثر اولیه خود را از دست داده است. در چنین وضعیتی ممکن است چرخه‌ای شکل بگیرد که در آن دولت هر چند ماه یک‌بار مجبور به افزایش رقم یارانه شود، بدون آنکه مساله اصلی یعنی تورم و کاهش قدرت خرید حل شده باشد.

◀ وقتی حمایت اقتصادی به مساله اجتماعی تبدیل می‌شود

پرداخت یارانه فقط یک تصمیم اقتصادی نیست. وقتی بخش بزرگی از خانوارها برای تأمین هزینه‌های ضروری زندگی به حمایت‌های دولتی وابسته می‌شوند، این سیاست به یک پدیده اجتماعی نیز تبدیل می‌شود. از یک سو، حمایت مالی می‌تواند مانع سقوط سریع‌تر خانوارهای آسیب‌پذیر شود؛ از سوی دیگر، اگر حمایت‌ها دایمی، ناکافی یا غیرقابل پیش‌بینی باشند، ممکن است احساس ناامنی اقتصادی را از بین نبرند. این مساله درباره سیاست‌هایی مانند وام ازدواج، وام فرزندآوری، کمک‌هزینه‌های تولد فرزند و تسهیلات مسکن نیز مطرح است.

◀ حمایت مالی ضربه‌گیر فقر یا بازتولید وابستگی؟

از منظر جامعه‌شناختی، افزایش اعتبار کالابرگ را نمی‌توان صرفا یک تصمیم اقتصادی برای جبران افزایش قیمت کالاها دانست؛ این سیاست بخشی از رابطه میان دولت و شهروندان و نحوه مواجهه جامعه با فقر، نابرابری و ناامنی اقتصادی است. زمانی که خانوارها برای تأمین بخشی از نیازهای ضروری خود به یارانه، کالابرگ، کمک‌هزینه یا تسهیلات دولتی متکی می‌شوند، نوع و استمرار این حمایت‌ها می‌تواند بر احساس امنیت اقتصادی، اعتماد اجتماعی و حتی الگوی رفتار خانوارها اثر بگذارد. بر این اساس، افزایش کالابرگ می‌تواند از یک سو نقش یک ضربه‌گیر اجتماعی را ایفا کند. وقتی درآمد یک خانوار با سرعت افزایش قیمت‌ها بالا نمی‌رود، حمایت دولت می‌تواند مانع حذف بخشی از کالاهای ضروری از سبد مصرفی شود.

◀ یک پل موقت برای عبور خانوار از بحران

اما از سوی دیگر، جامعه‌شناس می‌تواند این پرسش را مطرح کند که آیا حمایت مالی قرار است یک پل موقت برای عبور خانوار از بحران باشد یا به یک منبع دایمی برای تأمین هزینه‌های زندگی تبدیل شود؟

سپیده مهدوی، کارشناس جامعه‌شناسی در این باره به «تعادل» می‌گوید: تفاوت این دو نگاه بسیار مهم است. اگر کالابرگ و یارانه در دوره‌ای از فشار اقتصادی به خانوار کمک کنند تا قدرت خرید خود را حفظ کند و همزمان سیاست‌هایی برای افزایش درآمد واقعی، اشتغال، کنترل تورم و کاهش هزینه‌های ضروری اجرا شود، حمایت مالی می‌تواند نقش حفاظتی داشته باشد. او می‌افزاید: اما اگر درآمد خانوار به‌طور مستمر از هزینه‌های زندگی عقب بماند و هر سال برای جبران این فاصله، رقم یارانه افزایش پیدا کند، دولت عملا در حال جبران بخشی از پیامدهای یک مشکل اقتصادی بزرگ‌تر خواهد بود. پس حمایت مالی به‌تنهایی نمی‌تواند تغییرات پایدار در وضعیت زندگی ایجاد کند؛ فرصت شغلی، حمایت اجتماعی و خدمات عمومی نیز مورد نیاز است.

◀ خطر فرسایش اعتماد؛ وقتی مبلغ حمایت با هزینه زندگی هماهنگ نیست

این کارشناس جامعه‌شناسی در ادامه می‌گوید: یکی دیگر از پیامدهای اجتماعی سیاست‌های حمایتی، مساله قابل پیش‌بینی بودن حمایت دولت است. در مورد کالابرگ، این مساله اهمیت بیشتری دارد؛ زیرا فلسفه چنین طرحی این است که حداقل بخشی از قدرت خرید خانوار در برابر افزایش قیمت کالاهای اساسی حفظ شود. اگر قیمت‌ها افزایش پیدا کنند اما اعتبار برای مدت طولانی ثابت بماند، حمایت اسمی وجود دارد اما حمایت واقعی به تدریج کوچک‌تر می‌شود. مهدوی هشدار می‌دهد: سیاست حمایتی اگر به‌درستی هدف‌گذاری نشود، می‌تواند احساس بی‌عدالتی ایجاد کند. خانوارها فقط به این توجه نمی‌کنند که «چه مبلغی» دریافت کرده‌اند؛ بلکه مقایسه می‌کنند که چه کسی، با چه سطح درآمدی و با چه شرایطی، چه میزان حمایت دریافت کرده است.

◀ مساله فقط پول نیست احساس امنیت اقتصادی هم مهم است

این کارشناس جامعه‌شناسی در بخش دیگری از سخنان خود اظهار می‌دارد: یکی از پیامدهای اجتماعی تورم، فراتر از کاهش قدرت خرید، افزایش نااطمینانی نسبت به آینده است. خانواده‌ای که نمی‌داند چند ماه بعد قیمت مواد غذایی، اجاره خانه، درمان یا آموزش چقدر خواهد بود، حتی با دریافت کمک مالی نیز ممکن است نتواند برای آینده برنامه‌ریزی کند.

او می‌افزاید: از این منظر، حمایت مالی زمانی می‌تواند اثر اجتماعی بیشتری داشته باشد که در کنار آن، سیاست‌هایی برای ایجاد ثبات اقتصادی نیز اجرا شود. بنابراین، کالابرگ می‌تواند برای خانوار کم‌درآمد یک حمایت واقعی باشد، اما نباید آن را با افزایش پایدار رفاه یکی دانست. اگر درآمد واقعی افزایش نیابد و تورم ادامه پیدا کند، ارزش حمایت نیز به مرور کاهش خواهد یافت.

روی خط خبر

تفویض اختیار «تعطیلی منطقه‌ای مدارس» به آموزش و پرورش

معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش با بیان اینکه، آموزش و پرورش مرجع تصمیم‌گیری درباره تعطیلی مدارس شده است گفت: با تفویض این اختیار، به جای تعطیلی سراسری، می‌توان متناسب با شرایط هر منطقه درباره تعطیلی مدارس تصمیم‌گیری کرد. رضوان حکیم‌زاده در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به اهمیت حفظ زمان آموزش دانش‌آموزان اظهار کرد: زمان آموزش در کشور ما به شکل قابل ملاحظه‌ای نسبت به بسیاری از کشورهای دیگر کمتر است؛ هم از نظر تعداد روزهایی که مدارس دایر هستند و هم حضور دانش‌آموزان در کلاس و هم از نظر مدت زمانی که دانش‌آموزان در طول روز در مدرسه حضور پیدا می‌کنند؛ این مساله بر نتایج یادگیری دانش‌آموزان اثرگذار است. حکیم‌زاده با بیان اینکه «هر بار به هر بهانه‌ای اولین جایی که تعطیل می‌کنیم مدرسه است» ادامه داد: آلودگی هوا، ناترازی انرژی و حتی بارش برف از جمله مواردی هستند که گاهی منجر به تعطیلی مدارس می‌شوند؛ در حالی که این تصمیمات لزوما مفید نیستند و به زمان آموزش و یادگیری دانش‌آموزان آسیب می‌زنند. معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش ادامه داد: اگر بخواهیم نگاه جامعی به موضوع زمان آموزش و زمان مدرسه داشته باشیم، نیازمند تجدیدنظر اساسی در بسیاری از سیاست‌ها هستیم؛ البته این مساله فقط در درون آموزش و پرورش نیست و باید در بیرون از این وزارتخانه نیز مورد توجه قرار گیرد و مدرسه باید آخرین جایی باشد که تعطیل می‌شود. حکیم‌زاده افزود: گزارش‌های سازمان جهانی بهداشت نیز نشان می‌داد که مدارس کانون شروع کرونا نیستند و کودکان در معرض خطر جدی قرار ندارند، اما متأسفانه با جوسازی رسانه‌ای و غفلت از موضوع سواد، مدارس را برای روزهای بسیار زیادی تعطیل کردیم و این مساله به آموزش یک نسل آسیب زد. وی درباره سیاست جدید وزارت آموزش و پرورش برای مدیریت تعطیلی مدارس اظهار کرد: این وزارتخانه مرجع تصمیم‌گیری درباره تعطیلی مدارس شد، با تفویض این اختیار، به جای تعطیلی سراسری، می‌توان متناسب با شرایط هر منطقه درباره تعطیلی مدارس تصمیم‌گیری کرد.

پاسخ رییس سازمان غذا و دارو به ابهامات درباره هزینه کرد اعتبارات دارویی

رییس سازمان غذا و دارو به ابهامات مطرح شده درباره هزینه کرد اعتبارات دارویی پاسخ داد. یک عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس در خصوص تحقیق و تفحص از سازمان غذا و دارو گفته است که درباره یک میلیارد دلار اختصاص‌یافته برای تأمین دارو، اعلام شده ۳۰۰ میلیون دلار دریافت و هزینه شده و ۷۰۰ میلیون دلار باقی‌مانده اصلا دریافت نشده است؛ این موضوع باید به‌طور کامل راستی‌آزمایی شود. همچنین در برخی اخبار رقم یک میلیارد دلار مطرح شده و گفته می‌شود ۳۰۰ میلیون دلار آن مشخص است که کجا هزینه شده، اما تکلیف ۷۰۰ میلیون دلار باقی‌مانده مشخص نشده است. «مهدی پیرصالحی» رییس سازمان غذا و دارو در خصوص شفاف‌سازی ابهامات در هزینه کرد اعتبارات دارویی به ایلنا گفت: کل منابع تخصیص‌یافته برای ذخایر راهبردی، زیرنظر کارگروه چهارنفره‌ای متشکل از شخص من، وزیر بهداشت، رییس سازمان برنامه و بودجه و رییس بانک مرکزی تأمین شده است. وی خاطرنشان کرد: بر اساس مصوبات این کارگروه، داروها و تجهیزات مورد نیاز خریداری شده‌اند. گزارش کامل این اقدامات، شامل داروها و تجهیزات خریداری‌شده، اقلام در حال حمل، داروها و تجهیزات توزیع‌شده از این منابع در دوران جنگ، امروز آماده ارایه به مجلس شورای اسلامی است.

جزییات پرداخت ۲،۵ همت از مطالبات شرکت بیمه تکمیلی بازنشستگان

سازمان تأمین اجتماعی ۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان دیگر از مطالبات بیمه‌گر تکمیلی بازنشستگان و مستمری‌بگیران را پرداخت و بخشی از بدهی‌های خود در این حوزه را تسویه کرد. این سازمان در ادامه فرایند تسویه مطالبات، در مجموع ۲ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان از مطالبات شرکت بیمه‌گر تکمیلی بازنشستگان و مستمری‌بگیران را پرداخت کرد. بر اساس این گزارش، سازمان تأمین اجتماعی در ادامه روند پرداخت مطالبات، بخش دیگری از بدهی‌های مربوط به شرکت بیمه‌گر تکمیلی بازنشستگان و مستمری‌بگیران را تسویه کرده است. سازمان تأمین اجتماعی اعلام کرده است که در شرایط خاص کشور، با هدف حمایت از ارایه‌دهندگان خدمات و حفظ پایداری خدمات‌رسانی به بیمه‌شدگان و بازنشستگان، پرداخت مستمر مطالبات را در دستور کار خود قرار داده است. تسویه این مطالبات می‌تواند به تداوم ارائه خدمات بیمه تکمیلی به بازنشستگان و مستمری‌بگیران کمک کند؛ گروهی که بخش قابل توجهی از هزینه‌های درمانی خود را از طریق پوشش‌های بیمه‌ای تأمین می‌کنند و استمرار خدمات درمانی برای آنها اهمیت مستقیم دارد.

کلاس اولی‌ها هر سال کمتر از پارسال

امسال ۷۶ هزار کلاس اولی کمتر از سال قبل داریم. چند روز قبل معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش گفت که امسال حدود یک میلیون و ۱۵۴ هزار دانش‌آموز کلاس اولی برای نخستین بار وارد مدرسه می‌شوند. در سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ که کرونا مدارس را تعطیل کرد کاهش تعداد دانش‌آموزان به چشم نمی‌آمد. حتی بعضی از اولیا در این سال‌ها فرزندان خود را برای کلاس اول ثبت نام نکردند و یک سال عقب‌افتادن را به ابتلا به بیماری ترجیح دادند. در حالی که جامعه درگیر کرونا شده بود، کاهش موالید سال‌های ۹۰ در حال تغییر ترکیب جمعیت کشور بود. با وجود کاهش فرزندآوری زوج‌های جوان، تا سال‌های ۸۰ شمسی تعداد نوزادان به اندازه‌ای بود که سطح جانشینی حفظ شود اما در سال‌های ۹۰ نرخ باروری از عدد ۲ فرزند به ازای هر زن کمتر شد. اینجا نقطه آغاز کاهش تعداد بچه‌هایی شد که قرار بود در سال‌های ۱۴۰۰ به مدرسه بروند. حالا که در سال‌های ۱۴۰۰ قرار داریم نتیجه کمتر بچه‌دار شدن در سال‌های ۹۰ را در کاهش تعداد دانش‌آموزان ابتدایی می‌بینیم. امسال ۷۶ هزار کلاس اولی کمتر از سال قبل داریم. چند روز قبل معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش و پرورش گفت که امسال حدود یک میلیون و ۱۵۴ هزار دانش‌آموز کلاس اولی برای نخستین بار وارد مدرسه می‌شوند. رضوان حکیم‌زاده با تأکید بر اینکه جمعیت دانش‌آموزان نسبت به سال گذشته کاهش یافته، یادآوری کرد که سال گذشته بیش از یک میلیون و ۲۳۰ هزار دانش‌آموز کلاس اولی داشتیم و روند جمعیت دانش‌آموزان پایه اول ابتدایی کاهشی بوده است.

۳۱ مورد ابتلای قطعی به تب کریمه کنگو در کشور

رییس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت اعلام کرد: از ابتدای سال تاکنون ۳۱ مورد قطعی ابتلا به تب کریمه کنگو در کشور شناسایی شده است. بیشترین موارد ابتلا در استان‌های یزد، سیستان و بلوچستان و کرمان گزارش شده است. «قباد مرادی» رییس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت در خصوص آخرین آمار بیماری تب کریمه کنگو در کشور گفت: از ابتدای سال تاکنون ۳۱ مورد قطعی ابتلا به تب کریمه کنگو در کشور شناسایی شده است. وی افزود: بیشترین موارد ابتلا در استان‌های یزد، سیستان و بلوچستان و کرمان گزارش شده است. رییس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت خاطرنشان کرد: تب کریمه کنگو یک بیماری ویروسی است که از طریق گزش کنه آلوده و تماس با خون و ترشحات دام یا فرد بیمار منتقل می‌شود. مرادی در پایان تأکید کرد: برای پیشگیری، هنگام تماس با دام و فرآورده‌های دامی باید از دستکش و لباس مناسب استفاده کرد، از تماس مستقیم با خون و ترشحات دام یا بیمار مشکوک پرهیز کرد و گوشت مصرفی را از مراکز و محل‌های عرضه مجاز تهیه و پس از پخت کامل مصرف کرد.

رویداد

کرونا از همه‌گیری جهانی به مرحله گردش پایدار در جامعه رسیده است

با گذشت بیش از ۶ سال از آغاز همه‌گیری کووید-۱۹، شرایط این بیماری در جهان نسبت به سال‌های نخست همه‌گیری تغییر اساسی کرده است. سازمان جهانی بهداشت در ماه مه ۲۰۲۳ وضعیت اضطراری بهداشت عمومی با اهمیت بین‌المللی مرتبط با کووید-۱۹ را پایان‌یافته اعلام کرد، اما این تصمیم به معنای حذف ویروس از جامعه یا پایان بیماری نبود. SARS-CoV-۲ همچنان در بسیاری از کشورها در گردش است و در کنار سایر ویروس‌های تنفسی مانند آنفلوانزا و ویروس سنسیشیال تنفسی (RSV) موجب ابتلا، بستری و در مواردی مرگ می‌شود. به گزارش ایرنا، آنچه در سال‌های اخیر رخ داده، بیشتر گذار از مرحله «همه‌گیری» به مرحله‌ای از گردش پایدار ویروس در جمعیت است. با این حال، الگوی گردش SARS-CoV-۲ هنوز کاملا مشابه بیماری‌هایی مانند آنفلوانزای فصلی نیست و سازمان جهانی بهداشت همچنان بر مراقبت مستمر تأکید دارد. داده‌های جهانی نیز نشان می‌دهد این ویروس هنوز بدون یک الگوی فصلی کاملا مشخص در گردش است. در ایران نیز مانند بسیاری از کشورهای جهان، کاهش شدید بار بیماری نسبت به سال‌های نخست همه‌گیری به معنای حذف نیاز به پایش نیست؛ بلکه هدف از مراقبت امروز، شناسایی به‌موقع افزایش فعالیت ویروس، گروه‌های در معرض خطر و تغییرات ژنتیکی مهم آن است.

◀ چگونگی شکل‌گیری واریانت‌های جدید

ویروس‌ها در جریان تکثیر خود دچار تغییرات ژنتیکی می‌شوند و SARS-CoV-۲ نیز از این قاعده مستثنی نیست. بخش عمده این تغییرات پیامد مهمی برای رفتار ویروس ندارد، اما گاهی مجموعه‌ای از جهش‌ها در کنار یکدیگر می‌تواند ویژگی‌های ویروس را تغییر دهد و بر قابلیت انتقال، توانایی فرار از پاسخ ایمنی یا عملکرد آن در سلول‌های انسانی اثر بگذارد. در چنین شرایطی، یک واریانت ژنتیکی جدید شکل می‌گیرد که ممکن است در جمعیت افزایش یابد. سازمان جهانی بهداشت برای اولویت‌بندی واریانت‌ها، آنها را بر اساس شواهد موجود در گروه‌هایی مانند VUM یا واریانت‌های تحت پایش، VOI یا واریانت‌های قابل توجه و VOC یا واریانت‌های نگران‌کننده قرار می‌دهد. قرار گرفتن یک واریانت در گروه VUM به معنای خطرناک بودن آن نیست؛ بلکه نشان می‌دهد ویژگی‌های ژنتیکی یا روند انتشار آن به اندازه‌ای اهمیت دارد که باید با دقت بیشتری پایش شود. بنابراین، «جدید بودن یک واریانت» یا «داشتن جهش‌های بیشتر» به‌تنهایی به معنای ایجاد بیماری شدیدتر نیست.

◀ آخرین وضعیت واریانت‌های تحت پایش در جهان

در سال ۲۰۲۶، SARS-CoV-۲ همچنان به تکامل خود ادامه می‌دهد و سازمان جهانی بهداشت چندین رده از واریانت امیکرون را در چارچوب نظام پایش جهانی دنبال می‌کند. بر اساس داشبورد سازمان جهانی بهداشت، در کنار JN.۱ که در طبقه Variant of Interest قرار دارد، واریانت‌هایی مانند XFG، NB.۱.۸.۱، BA.۳.۲ و PQ.۱.۱.۱۶ در گروه Variant Under Monitoring قرار گرفته‌اند. داده‌های اخیر جهانی نشان می‌دهد فراوانی برخی واریانت‌ها در طول زمان افزایش یا کاهش پیدا می‌کند. برای نمونه، در یکی از آخرین به‌روزرسانی‌های سازمان جهانی بهداشت، XFG حدود ۲۸ درصد، NB.۱.۸.۱ حدود ۱۸ درصد و PQ.۱.۱.۱۶ حدود ۱۲ درصد از توالی‌های گزارش‌شده در بازه مورد بررسی را تشکیل می‌دادند. این ارقام باید با توجه به تعداد محدود نمونه‌های توالی‌یابی‌شده و تفاوت نظام‌های مراقبتی کشورها تفسیر شوند و لزوماً نشان‌دهنده شیوع واقعی در کل جمعیت جهان نیستند. نکته مهم این است که تغییرات مشاهده‌شده در واریانت‌های در گردش، به‌معنای بازگشت شرایط بالینی و اپیدمیولوژیک سال‌های نخست همه‌گیری نیست؛ با این حال، تکامل مداوم ویروس ایجاب می‌کند پایش ژنومی و بالینی ادامه پیدا کند.

◀ غلبه RV.۱ در پایش ژنومیک کووید-۱۹ در ایران

تعیین دقیق وضعیت واریانت‌های SARS-CoV-۲ در ایران تنها با اتکا به داده‌های کشورهای دیگر امکان‌پذیر نیست. ورود یک واریانت جدید به کشور، میزان انتشار آن، ایجاد زنجیره انتقال پایدار و در نهایت غالب شدن آن، باید بر اساس نمونه‌های بالینی و داده‌های توالی‌یابی داخل کشور ارزیابی شود. داده‌های حاصل از مراقبت ژنومیک SARS-CoV-۲ در ایران نشان می‌دهد در حال حاضر RV.۱ به واریانت غالب در نمونه‌های بررسی‌شده کشور تبدیل شده و در اکثریت نمونه‌های توالی‌یابی‌شده شناسایی شده است. این یافته از منظر مراقبت ویروسی اهمیت دارد، زیرا نشان می‌دهد الگوی گردش SARS-CoV-۲ در ایران می‌تواند با الگوهای گزارش‌شده در برخی دیگر از کشورها متفاوت باشد. با این حال، غالب بودن یک واریانت ژنتیکی الزاما به معنای افزایش شدت بیماری یا خطر بیشتر برای جامعه نیست و برای ارزیابی پیامدهای بالینی باید داده‌های ژنومیک با اطلاعات اپیدمیولوژیک و بالینی تلفیق شوند. از این رو، یافته مربوط به RV.۱ بیش از آنکه دلیلی برای نگرانی عمومی باشد، اهمیت مراقبت مستمر و دقیق ژنومیک را نشان می‌دهد. واریانت RV.۱ که در ژانویه ۲۰۲۶ به‌طور رسمی در نظام Pango با عنوان XFG.۱.۳.۱.۲۳ نام‌گذاری شد، یکی از زیررده‌های XFG است. واریانت XFG نیز یک واریانت نوترکیب است که از نوترکیبی میان واریانت‌های LF.۷ و LP.۲.۱.۸ ایجاد شده است. روند تکامل و تنوع ژنتیکی SARS-CoV-۲ همچنان ادامه دارد و RV.۱ نیز در همین چارچوب پدید آمده است.

◀ آزمایشگاه مرجع کشوری خط مقدم مراقبت ژنومی SARS-CoV-۲

انستیتو پاستور ایران از ابتدایی‌ترین روزهای همه‌گیری کووید-۱۹ در عرصه‌های تشخیص، ارزیابی کیت‌های تشخیصی، مهارت‌آزمایی خارجی مولکولی برای آزمایشگاه‌های تشخیصی سراسر کشور و حوزه تهیه و تولید واکسن پاستوکووک ارایه خدمت کرده است. آزمایشگاه مرجع کشوری کووید-۱۹ انستیتو پاستور ایران در دوران همه‌گیری، با کمک آزمایشگاه مرجع سلامت توانست شبکه‌ای از آزمایشگاه‌های مولکولی در بخش خصوصی و دولتی تشکیل دهد تا با آموزش و هماهنگی‌های انجام‌شده، در تشخیص آزمایشگاهی کووید-۱۹ نقش فعالی داشته باشند. در حال حاضر نیز این آزمایشگاه به‌عنوان بخشی از نظام مراقبت ملی، علاوه بر تضمین کیفیت تشخیص مولکولی، در شناسایی و پایش تغییرات ژنتیکی SARS-CoV-۲ نقش محوری دارد. توالی‌یابی ژنوم ویروس و تعیین دقیق واریانت‌ها به مسوولان سلامت کمک می‌کند تغییرات الگوی گردش ویروس را زودتر شناسایی کنند و در صورت ظهور رده‌هایی با ویژگی‌های قابل توجه، بررسی‌های تکمیلی را آغاز کنند. این مراقبت زمانی بیشترین ارزش را دارد که نمونه‌ها به شکل هدفمند و نماینده از مناطق مختلف کشور جمع‌آوری شوند و داده‌های ژنومی با اطلاعات اپیدمیولوژیک، بالینی و آزمایشگاهی تلفیق شوند.

◀ ادامه مراقبت رویکرد جدید مدیریت کووید-۱۹

پیام امروز درباره کووید-۱۹ نه «پایان بیماری» است و نه «بازگشت به روزهای همه‌گیری»؛ بلکه ورود به مرحله‌ای از مدیریت و مراقبت مستمر است. ویروس همچنان تغییر می‌کند و نظام سلامت نیز باید متناسب با این تغییرات، توان تشخیصی و ژنومی خود را حفظ کند. ایجاد و استمرار یک نظام منظم، نماینده و ملی برای مراقبت ژنومی SARS-CoV-۲ می‌تواند تضمین کند که تغییرات مهم ویروس پیش از تبدیل شدن به یک مساله جدی بهداشتی شناسایی و ارزیابی شوند. تغییرات ژنتیکی ایجادشده در واریانت‌های جدید SARS-CoV-۲ تاکنون اختلال قابل توجهی در عملکرد روش‌های معمول تشخیص مولکولی ایجاد نکرده است و همچنان می‌توان از کیت‌های معتبر PCR موجود برای تشخیص این ویروس استفاده کرد. همچنین تاکنون گزارشی از اختلال قابل توجه واریانت‌های در گردش در عملکرد تست‌های سریع تشخیص آنتی‌ژنی SARS-CoV-۲ گزارش نشده است. با وجود کاهش شدت و بار بیماری نسبت به سال‌های نخست همه‌گیری، رعایت اصول پیشگیری همچنان اهمیت دارد. استفاده از ماسک در فضاهای بسته و پرتراکم، پرهیز از حضور غیرضروری در مکان‌های شلوغ، تهویه مناسب و رعایت بهداشت تنفسی می‌تواند به کاهش خطر انتقال SARS-CoV-۲ و سایر عفونت‌های تنفسی واگیر کمک کند.